

OLIV TA'LIM JARAYONIDA FLIPPED CLASSROOM TEXNIKASIDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna,
pedagogika fanlari nomzodi "Pedagogika va psixologiya" kafedrasida dotsenti,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti dotsenti
<https://orcid.org/0009-0000-8371-6298>

Annatsiya. Mazkur maqolada jahon ta'lim tizimida keng qo'llanayotgan Flipped classroom («teskari sinf») texnikasidan oliy ta'lim tizimi o'quv jarayonida foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari, bu jarayonda o'qituvchiga qo'yiladigan talablar, Flipped classroom («teskari sinf») texnikasini qo'llash uchun zarur bo'ladigan texnik va dasturiy ta'minotni tanlash, amaliyotda qo'llashning afzalliklari va kamchiliklari, raqamli ta'lim, raqamli innovatsiyalar sharoitida ta'lim oluvchilar potensialini ro'yobga chiqarish uchun IT ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan usullar haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Flipped classroom («teskari sinf»), kreativlik, texnologiyalar, podkast, vodkast, ta'lim shakllarining integratsiyasi, aralash ta'lim, ta'lim jarayoni va ta'lim mazmuni, o'quv materialini tanlash shartlari, B.Blum taksonomiyasi.

ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕХНИКИ FLIPPED CLASSROOM («ПЕРЕВЕРНУТЫЙ КЛАСС») В ПРОЦЕССЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Жуманиязова Мухайё Таджиевна,
кандидат педагогических наук, доцент кафедры «Педагогика и психология»,
Узбекский государственный университет мировых языков.

Аннотация. В этой статье пойдет речь об особенностях использования методики Flipped classroom («Перевернутый класс»), которая широко используется в мировой системе образования, требованиях к учителю в этом процессе, выборе методик и программного обеспечения, которые будут необходимы для использования Flipped classroom («Перевернутый класс»). методика, преимущества и недостатки ее применения в контексте цифрового образования, цифровых инноваций говорится о методах, которые помогут развить ИТ-навыки для реализации потенциала учащихся.

Ключевые слова: перевернутый класс («обратный класс»), креативность, технология, подкаст, vodcast, интеграция образовательных форм, смешанное образование, образовательный процесс и образовательный контент, условия выбора учебного материала, таксономия Б.Блума.

DISTINCTIVE FEATURES OF THE USE OF THE FLIPPED CLASSROOM TECHNIQUE («INVERTED CLASSROOM») IN THE PROCESS OF HIGHER EDUCATION

Jumaniyazova Mukhayo Tajievna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Uzbekistan State World Languages University.

Annotation. This article will discuss the features of using the Flipped classroom methodology («Inverted Classroom»), which is widely used in the world education system, the requirements for the teacher in this process, the choice of techniques and software that will be necessary to use the Flipped classroom («Inverted Classroom»). methodology, advantages and disadvantages of its application in the context of digital education, digital innovations, it is said about methods that will help develop IT skills to realize the potential of students.

Keywords: Flipped classroom, creativity, technology, podkast, podkast, integration of educational forms, mixed education, educational process and educational content, conditions for choosing educational material, B.Bloom's taxonomy.

Kirish. Mamlakatimizda ta'lim-tarbiya tizimini yangi bosqichga ko'tarish, pedagog kadrlar tayyorlash sifatini ilg'or xalqaro standartlar asosida takomillashtirish va oliy pedagogik ta'lim bilan qamrov darajasini oshirish borasida izchil chora-tadbirlar amalga

oshirib kelinmoqda. Bu boradi pedagogik ta'lim sohasini yanada takomillashtirish, zamonaviy bilim va pedagogik texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalariga ega, mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda munosib hissa qo'shuvchi yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash uchun professional pedagog kadrlar yetkazib berish, sohaga ilg'or ta'lim texnologiyalarini joriy qilish asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan.

Raqamli dunyo bilan o'zaro munosabatda bo'lish uchun o'qituvchilar o'z bilim va malakalarini takomillashtirishlari, ta'lim jarayoniga yangi texnologiya va metodlarni qo'shishlari, talabalar esa bu metodlar orqali mustaqil fikrlash, o'z ustida ishlash, muloqotga kirishish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali foydalanishlari mumkin bo'ladi. Raqamli ilm-fanni targ'ib qilish, mobil texnologiyalardan ta'lim jarayonida keng foydalanish bizning ta'lim sohasidagi qudratli imkoniyatlarimizni ochish demakdir.

Bugun jahon ta'lim tizimida keng qo'llanayotgan Flipped classroom («teskari sinf») texnikasi ham ana shu maqsadlarga xizmat qilishi bilan ajralib turadi va u oliy ta'lim tizimiga kirib kelmoqda. Flipped classroom («teskari sinf») texnikasi ta'limni tashkil etishga zamonaviy yondashuv bo'lib, unga ko'ra talaba o'quv materialini o'zlashtirishining asosiy qismi auditoriyadan tashqaridagi mustaqil ishiga to'g'ri keladi. «Teskari sinf» deb nomlangan o'quv jarayonining bu modeli aralash ta'limning bir turidir.

“Flipped classroom”—bu o'quv materiali talabaga auditoriyadan tashqarida mustaqil o'qishi uchun beriladigan va uni amaliy mustahkamlash esa dars vaqtida amalga oshiriladigan o'quv modeli hisoblanadi. Bu jarayonda auditoriyadagi ta'lim murakkab nazariy qism va talabalarning uy vazifasini bajarish jarayonida yuzaga keladigan savollarni tahlil qilishga bag'ishlanadi (darsning 25-30% dan ko'p bo'lmagan), shuningdek, auditoriyada talabalar o'qituvchi nazorati ostida amaliy vazifalarni hal qilishadi va tadqiqot vazifalarini bajaradilar.

Ta'limning bu modeliga o'tish darsda o'qituvchining ustunligidan talabaning ustunligiga o'tishni bildiradi. Xorijiy adabiyotlarda bu o'tish majoziy ma'noda o'qituvchi rolining “sahnadagi donishmand”dan “yon tomondagi qo'llanma”ga o'zgarishi sifatida tasvirlanadi.

Tarixi.

Flipped classroom (“Teskari sinf”) modelining asoschilari bo'lgan Jonathan Bergman va Aaron Sams 2007 yilda darslarni tez-tez o'tkazib yuboradigan sportchilarga o'z ma'ruzalarini taqdim etish, ularni o'zlashtirishini nazorat qilish maqsadida o'z ma'ruzalarini va talabalar bajarishi lozim bo'lgan topshiriqlar tizimini elektron shaklda ishlab chiqish uchun dasturiy mahsulotlarni izlab topishadi. Mualliflardan biri Vergman: “2007 yil bahorida Aaron Sams menga PowerPoint dasturida slaydshouni, shu jumladan ovoz va har qanday matnli eslatmalarni yaratishga imkon beradigan dasturiy mahsulot haqida maqola ko'rsatdi. Keyin bularning barchasi onlayn tarqatish oson bo'lgan videofaylga aylantiriladi. Talabalar ularga kirishlari uchun biz ma'ruzalarimizni onlayn tarzda joylashtirishni boshladik. Rostini aytsam, dastlab biz ma'ruzalarimizni darslarni o'tkazib yuborgan talabalar uchun takroriy mashg'ulotlar o'tkazmaslik uchun yozib olishni boshladik, chunki biz takroriy mashg'ulotlar uchun haddan tashqari ko'p vaqt sarflardik. Ma'ruza yozuvlari bizni bu mashaqqatdan qutqarishi mumkin edi, ya'ni yozib olingan audio va video fayllarni onlayn tarqatish orqali biz ortiqcha vaqt sarflab takroriy mashg'ulot o'tishdan ozod bo'lardik” -deb yozib qoldiradi.

Ushbu yondashuv tarafdorlari va asoschilaridan yana birini S. Xan deb hisoblanishi mumkin. Uning “Xan akademiyasi” (“Khan academy”) platformasidagi turli fanlar bo'yicha yaratilgan qisqa video ma'ruzalardan iborat resurslaridan butun dunyo bo'ylab maktab o'quvchilari va talabalar foydalanib kelmoqda. Xanning bu akademiyasiga qisqa ma'ruzani masofadan turib ko'rish, ya'ni «teskari o'rganish» prinsipi asos bo'lgan.

Flipped classroom (“Teskari sinf”) ko'pincha masofaviy ta'lim bilan aralashiriladi. Bu modelning masofaviy ta'limdan farqi shuki, o'qituvchi va talabaning «yuzma-yuz» holda auditoriyadagi dars vaqti o'zgarishsiz qoladi, faqat uning mazmuni tubdan o'zgaradi. Ya'ni talabalar darsda o'qituvchining uzundan-uzoq ma'ruzasini zerikish bilan tinglab o'tirmasdan, darsda o'quv materialini asosiy qismi bilan oldindan tanishgan holda ishtirok etadilar. Zamonaviy o'qitish tamoyili bo'lgan modul-kredit tizimiga ko'ra o'quv materialini o'zlashtirishning muhim qismi talabaning sinfdan tashqari mustaqil ishiga to'g'ri keladi. Shu sababli auditoriyadagi mashg'ulotning asosiy qismini o'qituvchi doskaga qoidalarni yozishga emas, balki mavzu doirasida suhbat amaliyotiga va talabalarning ehtiyojidan kelib chiqadigan qo'shimcha savollarni muhokama qilishga, eng qiyin savollarga javob berishga sarflaydi.

Odatda, o'qituvchi auditoriyada ma'ruzalar o'qiydi, shu sababga savollar va mashqlarga

juda oz vaqt qoladi. Aksariyat o'qituvchilar o'z vaqtlarini materialni tushuntirish va bilim berish bilan o'tkazadilar, mavzu doirasida amaliy masalani tahlil qilish, baholash va yaratishni o'rgatish uchun oz vaqt sarflanadi. Flipped classroom tamiyiliga ko'ra, dars uchun zarur bo'lgan barcha materiallar (qo'shiqlar, videolar, o'yinlar va hatto interaktiv onlayn darslik) bitta platformada qulay tarzda to'planadi, bu yerda bajarilgan vazifalar (masalan, bo'shliqlarni to'ldirish uchun grammatik mashqlar, tarjimalar, insholar) avtomatik ravishda tekshiriladi. Sinf va uy vazifalarining bunday strukturalangan birlashmasi o'quv jarayonini boy, xilma-xil va samarali qiladi. Chunki aralash ta'limning bu modelida uyda talabalar nazariyani o'rganadilar, sinfda esa amaliy ko'nikmalarni mashq qiladilar va o'qituvchiga savollar berishadi.

O'ziga xos xususiyatlari. Raqamli savodxonlik - bu jamiyatda samarali ishtirok etish uchun axborotga kirish, boshqarish, integratsiyalash, tahlil qilish va baholash, yangi bilimlarni yaratish, boshqalar bilan muloqot qilish uchun raqamli aloqa texnologiyasidan foydalanishga bo'lgan individual qiziqish, munosabat va qobiliyat shakli hisoblanadi. Flipped classroom texnikasidan ta'lim jarayonida foydalanish aynan raqamli savodxonlikni talab etadi.

Flipped classroom podkast (podcast) va translatsiya (oldindan vodkasting)dan foydalanish bilan tavsiflanadi.

Podkast (Podcast) -bu o'qituvchi Internet orqali yuboradigan audio fayl (audio ma'ruza). Qabul qiluvchilar podkastlarni stasionar va mobil qurilmalariga yuklab olishlari yoki ma'ruzalarni onlayn tinglashlari mumkin.

Vodkast (Vodcast ot video-on-demand.- talab bo'yicha videofayldan iborat) podkast bilan bir xil, faqat videofayllar bilan ishlanadigan qism hisoblanadi.

Pre-vodkasting (Pre-Vodcasting) -bu o'qituvchi o'z ma'ruzasi bilan talabalar mavzuni darsdan oldin mavzu haqida tasavvurga ega bo'lishlari uchun ishlab chiqadigan o'quv materiallarining elektron jamlanmasi hisoblanadi.

Maxsus dasturiy ta'minot yordamida o'quv jarayonida podkastlardan foydalanish texnologiyasi mavjud:

SMS (tarkibni boshqarish tizimi) – o'quv materiallari tarkibini yaratish va boshqarish uchun ishlatiladi;

LMS (ta'limni boshqarish tizimi, masofaviy o'qitish tizimi) – o'quv materiallariga kirishni, ortga qaytish, gorizontal aloqalarni tashkil qilishni va hokazolarni ta'minlaydi.

Bu o'quv modeli tarkibida uy vazifasi ham darsning boshqa bosqichlari qatorida, vodkast texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga oladi: ya'ni video ma'ruzani tomosha qilish, o'quv matnlarini o'qish, tushuntirish chizmalarini ko'rib chiqish, mavzuni dastlabki o'zlashtirish uchun testlardan o'tish uy ishining asosini tashkil etadi.

Nima uchun samarali hisoblanadi?

Flipped classroom («Teskari sinf») modeli talabaga mavzuni o'rganish uchun qancha vaqt kerak bo'lsa, shuncha vaqt sarflashga imkon beradi. Talaba istalgan vaqtda ma'ruza yozuvini to'xtatib qo'yishi yoki orqaga qaytarishi mumkin. O'qituvchi monologini esa auditoriyada orqaga qaytarish mumkin emas.

An'anaviy o'qitish modelida barcha talabalarning bir vaqtda bir xil tezlikda o'zlashtirishi talab etiladi, lekin buni amalga oshirish imkonsiz. Shu sababli o'qituvchi tez o'zlashtiradigan talabalar va sekin o'zlashtiruvchi talabalar o'rtasidagi oraliq holatga mo'ljallab darsni tashkil qiladi. «Flipped classroom» esa mavzuni to'liq tushungan talabaga keyingi mavzuga o'tib ketish imkoniyatini beradi.

Yana bir samarali tomoni shundaki, o'quv materialining nazariy qismi oldindan talabalarga tanish bo'lganligi sababli auditoriyadagi dars mashg'uloti jonli, bahs-munozaraga boy bo'ladi va u talabalarda motivatsiyani yuqori darajada ushlab turishga yordam beradi.

Agar talaba uzoq vaqt kasal bo'lsa yoki auditoriyada bo'lolmasa ham, darslarni onlayn ko'rishi mumkin. Xuddi shu narsa o'qituvchilarga ham tegishli: o'qituvchilarning dars jadvali yanada moslashuvchan bo'lib boradi. Onlayn ma'ruzalarni boshqalar, hatto otanonalar ham kuzatib borish imkoniyatiga egaligi o'qituvchini yanada mas'uliyatli bo'lishga, darsga yaxshiroq tayyorgarlik ko'rishga, darsni qiziqarli va samarali tashkil etish uchun o'z ustida ko'proq ishlashga, izlanishga majbur qiladi.

Zoom, Skype va boshqa mobil platformalar Facebook, telegram, instagram kabi ijtimoiy tarmoqlar ham ta'lim berish vositasiga aylanadi.

Bu model o'quv jarayoniga yondashuvni individuallashtirishga imkon beradi. Ya'ni, sinfda o'qituvchi endi uy vazifasini bajarishdan bosh tortadigan yoki o'zlashtirishda orqada

qolayogan talabalar bilan ishlash uchun ko'proq vaqtga ega bo'ladi.

Talabalarda asta-sekinlik bilan o'quv materiallari mazmunini mustaqil o'rganish va yuqori sifatli, muammoli savollar berish malakasi shakllanib boradi. Shuningdek, auditoriyada talaba muvaffaqiyatli ishlashi uchun ham o'quv materialining nazariy qismini uyda o'rganish ehtiyoji qo'shimcha motivatsiya yaratadi.

O'qitishning bu modelini amalga oshirishda Google Classroomdan foydalanish maqsadga muvofiq. O'qituvchilar undan turli ko'rinishda foydalanishlari mumkin: uy vazifasini onlayn yuborish, bajarilgan vazifalar haqida o'z fikr-mulohazalarini qoldirish, navbatdagi darslar haqida e'lon qilish, suhbatda onlayn muloqotni saqlash, o'quv topshiriqlarni to'g'ridan-to'g'ri yuborish.

Har bir talaba mustaqil ravishda video tomosha qiladi va matnlarni o'z tezligida tushunib olguncha ko'p marta eshitishi o'qish, yozish, tinglash, nutq amaliyoti va so'z boyligini oshirishga yordam beradi va talabalarda mustaqillikni rivojlantirishga imkon beradi.

Flipped classroom («*Teskari sinf*») modelining kamchiliklari.

O'qitishning bu modeli ham boshqa yondashuvlar singari kamchiliklardan holi ideal yondashuv emas.

Jumladan, talabalar uchun yuqori sifatli kontent yaratish o'qituvchidan juda katta energiya, vaqt va resurslarni talab qiladi. O'qituvchi onlayn/ offlayn rejimida ishlashi uchun yuqori darajadagi kompyuter savodxonligi va ko'nikmalariga ega bo'lishi talab etiladi.

Mashg'ulot dasturi qiziqarli bo'lishi va talabalarni rag'batlantirishi uchun qo'yilgan vazifalar talabalarning qiziqishlari va turmush tarziga mos kelishi, matnlar emas, ko'proq videolar tayyorlanishi hamda bu videolar qiziqarli, qisqa bo'lishi lozim. Bunda barcha talabalarning yoshi, jinsi, dini, ijtimoiy mavqei, o'quv uslubi va maqsadlarini hisobga olish kerak.

Dastlab o'quv materiallari kontentini tayyorlash uzoq vaqt talab qilishi mumkin, shuningdek talabalar o'zlarini o'qituvchi nazorati va qo'llab-quvvatlashi ostida ekanligini his qilishlari kerak. Talabalar tomonidan bajarilgan vazifalar haqida fikr-mulohazalar o'z vaqtida bildirilishi lozim.

Bu usul "o'qituvchining kamroq gapirish vaqti" qoidasiga juda mos keladi. Agar talabalarga maksimal suhbat amaliyoti berilsa, darslarni diversifikatsiya qilishni va oxirida o'ziga dam olishni istagan o'qituvchi bu modelni sinab ko'rishi lozim.

Talabalarning zamonaviy avlodi axborot texnologiyalari, Internet va ijtimoiy tarmoqlar qurshovida o'sdi. Ular dunyoni shularsiz tasavvur qila olmaydi. Gadgetlar va raqamli manbalar, axborot kommunikatsiyalari sohasida talabalarning yuqori malakaga egaligi kabi xususiyatlaridan foydalanish orqali o'quv jarayonini optimallashtirish va faollashtirish, talabalarning kognitiv uslublari; mehnat bozorining o'zgaruvchan tartibi, malakali mutaxassis va talabalarning umumiy ommaviy tayyorgarligini hisobga olish talab etiladi.

O'qituvchi yangi materialni qismlarga ajratishi, savollar tayyorlashi ya'ni, auditoriyada ilgari bajarilgan ish hajmini ikki qismga taqsimlashi lozim. Buni bajarishda texnik talablar muhim tarkibiy qism bo'lib xizmat qiladi: Internetga kirish, kompyuter uskunalari, dasturiy ta'minot va boshqalarni hisobga olgan holda, auditoriya vaqtini amaliy ko'nikmalarni takomillashtirish va muayyan ko'nikmalarni rivojlantirishga bag'ishlash taklif etiladi.

O'qituvchiga qo'yiladigan talablar.

O'qituvchilar raqamli savodxonlik deb nomlangan pedagogik mahoratda umumlashtirilgan ommaviy axborot vositalari, axborot va AKT sohalarida ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak.

Flipped classroom («*Teskari sinf*») modelini joriy etishni rejalashtirishdan oldin o'qituvchi darsning maqsadlarini aniqlab olishi kerak, darsning mazmuni va o'rni, vaqtning an'anaviy va onlayn yondashuvga nisbati, o'quv material manbalari ro'yxati va baholash tizimini ishlab chiqish talab etiladi.

O'quv materialining barcha qismi auditoriyadan tashqarida mustaqil o'rganish uchun ishlatilishi mumkin emas, shuningdek har bir dars bu model asosida bo'lishi talab etilmaydi.

Agar biz B. Blum taksonomiyasiga murojaat qilsak, unda uyda ishlash uchun o'quv materialidan bilishning dastlabki ikkita bosqichi (bilish va tushunish bosqichi) dagi vazifalarni berish tavsiya etiladi. Bu bosqichdagi vazifalarni bajarish talabalarning individual ta'lim uslublarini aks ettiradi: ularning har biri yodlash va tushunish uchun har xil texnikadan foydalanadi va turlicha vaqt sarflaydi. B. Blum taksonomiyasi asosida o'quv topshiriqlarini yaratishda oid tavsiyaviy savollar quyidagi jadvalda keltirilgan:

Bosqichlar	Savol turlari	Namunaviy topshiriqlar
Bilim	Nima? Qachon? Bu kim edi? Bu haqiqatmi...? Qanday tushuntirish mumkin? Keyin nima bo'ldi ...? Siz qo'ng'iroq qila olasizmi?...? Nima bo'lganini tasvirlab bering ...? Kim bilan gaplashdi ...? Buning sababini ayta olasizmi?...? Qiymatni toping ...? Bu haqiqat yoki yolg'on ...?	Nom bering ... Formulani yozing ... Ro'yxat ... Asosiy voqealar ro'yxatini tuzing. Voqealar jadvalini tuzing. Faktlar jadvalini tuzing. Hammasini tarmiblang hikoya / maqola / Ko'rsatadigan diagramma tuzing ..
Tushunish	Qanday o'xshashliklar bor? Qanday faktlar yoki fikrlar mavjud? Qanday taxminlar, faktlar tasdiqlaydi...? Buni qanday tushunish kerak? Asosiy fikr, g'oya nima? Nimani taqqoslash mumkin? Siz qisqacha tavsif yozishingiz mumkin? Sizningcha, bundan keyin nima bo'lishi mumkin ? Ular orasida qanday farqlar mavjud? Siz nimani nazarda tutayotganingizga misol keltira olasizmi? Siz ta'rif bera olasizmi?	Iborani tugating ... Siz nimani bilib oldingiz ... Nima uchun ... Ifodani o'zgartiring ... O'zaro bog'liqlikni tushuntiring ... O'z so'zlaringiz bilan ayting... Voqealar ketma-ketligini tasvirlash uchun oqim jadvalini tayyorlang. Rang berish kitobini yarating. O'zingiz yoqtirgan narsani chizing.
Qo'llash	Agar...bo'lsa nima bo'ladi? Bu qanday bog'liq? Qanday misollar keltira olasiz? Qanday qo'llash mumkin? Mumkin bo'lgan natijalar qanday ...? Siz qanday omillarni o'zgartirgan bo'lardingiz? O'zingizning tajribangiz uchun ishlatiladigan usulni qo'llashingiz mumkinmi? Berilgan ma'lumotlarga asoslanib, ko'rsatmalar to'plamini ishlab chiqing?	Qo'llash maqsadini tushuntiring... Uy vazifasini bir necha usul bilan hal qiling ... Ushbu hodisani tushuntirishga imkon beradigan nazariy faktlarni keltiring. Tavsiya etilgan gipotezani tekshiring ... Xulosalar ... O'quv sohasidagi g'oyalarni taqdim etadigan jumboq o'yinini yarating.
Tahlil	Tasniflash uchun qanday asoslarni taklif qilasiz? Qanday xulosa chiqarishim mumkin? Guruhlash mumkinmi? Qaysi qismlar yoki xususiyatlar...? Qanday voqealar sodir bo'lishi mumkin? Asosiy mavzu nima edi ...? Boshqa mumkin bo'lgan natijalar sifatida nimani ko'rasiz? Nima uchun o'zgarishlar yuz berdi? Qanday qilib ... o'xshash ...? Harakat uchun qanday motivlar bor ? O'yinning burilish nuqtasi nima edi? Muammo nima edi ...?	Tuzilishi nima ... Muvofiqlikni toping... Buning natijasi nima ... Taqqoslang ... Sabablarini tahlil qiling ... Ma'lumot to'plash uchun so'rovnomanini ishlab chiqish. Yangi mahsulotni sotish haqida reklama yozing. Muhim bosqichlarni ko'rsatish uchun jadval tuzing. Tanlangan ma'lumotni tasvirlash uchun grafik tuzing. Muammoni hal qilish rejasini tuzing. San'at asari, filmni shakli, tuzilishi jihatidan ko'rib chiqing.
Sintez	Buni qanday taqqoslash mumkin? Qaysi variant yaxshiroq? Ushbu qaror qanday foyda keltiradi? Siz bunga rozi bo'lasizmi...? Siz qanday xulosaga kelishingiz mumkin? Qanday qilib loyihalashtirasiz...? Agar siz birlashtirsangiz nima bo'ladi...? Mumkin bo'lgan echimni ko'rsating? Agar siz barcha manbalarga kirish imkoniga ega bo'lsangiz, uni qanday hal qilgan bo'lardingiz ...?	O'zingizning yechimingizni toping ... Algoritmi taklif qiling ... Muqobil variantni toping ... Mumkin bo'lgan o'zgarishlar qanday ... Tizimlashtirish ... O'rganing ... Sport inshootlarini joylashtirish uchun maydonchani loyihalashtiring. Yozuv, kitob yoki jurnal uchun muqovani ishlab chiqish
Baholash	Qiymat va ahamiyati nimada? Baholash uchun qanday mezonlardan foydalanasiz? Qanday dalillarni keltira olasiz? Siz qanday echimlarni taklif qilishingiz mumkin? Buning yaxshiroq echimi bormi? Qanchalik samarali ...? Muammoni hal qilish uslubingiz standartga mos keladimi?	Mantiqni baholang ... Afzalliklarni tavsiflang ... Baholash mezonlarini belgilang ... Mos keladimi ... Siz nima deb o'ylaysiz ... Xulosa qiling Ustuvorlik va reytinglarni ko'rsating. Alohida qiziqish uyg'otadigan masala bo'yicha munozara o'tkazing.

Fikrlash (bilish)ning yuqori bosqichlari (qo'llash, tahlil qilish, sintez, baholash)ga oid o'quv topshiriqlari esa o'qituvchi bilan bevosita dars jarayonidagi yuzma-yuz muloqot vaqtida bajarilishi tavsiya etiladi.

Audio ma'ruzalar, matnlarni o'qish, taqdimotlar, viktorinalar uchun testlar, shuningdek baholash mezonlarini yaratish o'qituvchidan ko'p vaqt va kuch talab etadi. Biroq, barcha materiallarni o'zingiz yaratishingiz shart yemas, turli mavzularda juda ko'p miqdordagi

video materiallar mavjud, o'quv materiallarini tanlash va ishlab chiqishda youtube, ted-talks dan olingan video ma'ruzalardan ham foydalanish mumkin. Bunda tanlangan video, haqiqiy matnlar, asosiy manbalar, gazeta va jurnallardagi maqolalar, o'qituvchining o'z mualliflik ishlanmalarini ko'rish yoki o'qish vaqti 10-15 daqiqadan oshmasligi va tanlangan material darsning maqsadlariga javob berishi lozim.

Baholash bosqichida o'qituvchi talabalarni to'ldirilgan ma'lumotlar bilan tanishtirishi kerak, berilgan vazifalar va ularni baholash mezonlari aniq bo'lishi lozim. Bunda nazoratning turli shakllari: avtomatik tekshirish tizimi bilan integratsiyalashgan test, ochiq evristik vazifalar, guruh loyihalari, sxemalar, intellektual xaritalar, Google Forms yordamida yaratilgan anketalar va boshqalar foydalanish lozim.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda ushbu texnologiya nafaqat shaxsiy balki o'qituvchi va talabalar uchun ham kasbiy rivojlanish vositasidir. O'qituvchi ta'lim mazmunini tanlagach, darsning didaktik ta'minotni doimiy ravishda takomillashtirish ustida ishlaydi, darsni amalga oshirishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish malakalarini rivojlantiradi.

Auditoriyadagi ta'lim jarayonini imkon darajasida amaliyotga yo'naltirilganligi, talabalarni o'z-o'zini rivojlantirishga, ularda samarali muloqot ko'nikmalari orqali o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Nazariy mashg'ulotlar ham amaliyotga yo'naltirilganligini hisobga olsak, mashq qilish uchun vaqt yetarli bo'ladi nazariy bilimlarni amalda qo'llash, ya'ni jarroh uchun o'qilgan ilmiy ishlar soni emas, balki muvaffaqiyatli bajarilgan operatsiyalar soni muhim ekanligini tushunib olish mumkin bo'ladi. Darsni amaliyot viktorinalar, o'yinlar, mahorat darslari, loyihalar, munozaralar, simulyasiyalar, vazifalar va holatlarni tahlil qilish, tajribalar shaklida o'tkazilishi an'anaviy ta'lim tizimining kamchiliklaridan biri hisoblanadigan talabalarning nazariy bilimlarni amalda qo'llay olmasligi holatini kamaytirishga yordam beradi.

Xulosa qilish mumkinki, ushbu texnologiya tajriba doirasida o'zini yaxshi isbotladi va umuman olganda, o'rta maktablarda qo'llanilganda ham ijobiy natijalar kutilmoqda

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 27 fevraldagi «Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4623-son qarori. <https://lex.uz/docs/4749364>

2. Варюхина, А. В. Практическое применение и эффективность использования технологии Flipped classroom в общеобразовательных школах // Молодой ученый. — 2021. — № 32 (374). — С. 75-77. — URL: <https://moluch.ru/archive/374/83548/> (дата обращения: 27.03.2023)

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам: Пособие для учителя.— 2-е изд., М.: АРКТИ, 2003.— 192 с.

2. Biggs J., Tang C. Teaching for quality learning at university: What the student does. Open University Press, New York, 2011. 389 p.

3. Tucker B. The Flipped Classroom. Education Next, 2012, retrieved from: <http://educationnext.org/the-flipped-classroom/> (accessed September 17, 2018). 129

4. Lage M., Platt G. & Treglia M. Inverting the Classroom: A Gateway to Creating an Inclusive Learning Environment, The Journal of Economic Education, 31(1), 2000, 30 p.

5. Bergmann J., Overmyer J., & Wilie B. The Flipped Class: Myths vs. Reality – THE DAILY RIFF–Be Smarter. About Education. Thedailyriff.com, 2015, retrieved from: <http://www.thedailyriff.com/articles/the-flipped-class-conversation-689.php> (accessed September 23, 2018).

6. Зверева Е.В. Модель перевернутого урока (Flipped Classroom) как одна из техник обучения иностранному языку // Инновационность и мультикомпетентность в преподавании и изучении иностранных языков. М., 2015. С. 446–456.

7. Bergmann, J. Flip your classroom : reach every student in every class every day / J. Bergmann, A. Sams. – USA : ISTE and ASCD, 2012. – 124 p.

8. Mamarajabov M.E .Raqamlashtirilgan ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy pedagogik tayyorgarligini takomillashtirish" mavzusidagi 13.00.01 – Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi ixtisosligi bo'yicha pedagogika fanlari doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiyasi. -YE.:2022.-309 bet.

9. Мурзагалиева А.Е., Утегенова Б.М. Сборник заданий и упражнений. Учебные цели согласно таксономии Блума – Астана: АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» Центр педагогического мастерства, 2015. – 54 с. <https://kst.nis.edu.kz/wp-content/uploads/2018/02/Uchebnye-tseli-soglasno-taksonomii-Bluma.-Sbornik-zadaniy-i-uprazhnenij.pdf>